

De valkuilen van een hertentamen

De belangrijkste oorzaken van het niet halen van een toets zijn

1. niet genoeg studeren;
2. niet het juiste bestuderen;
3. onvoldoende kennis hebben van de karaktereigenschappen van de toets;
4. onnauwkeurig lezen van de instructie of de vraag (bv omdat je te snel gaat of wilt);
5. onnauwkeurig invullen, bv door opwinding ('Ah, ik heb 'm!');
6. je vastbijten in bepaalde opgaven (waardoor je niet alles kunt invullen);
7. gebrek aan motivatie (je vindt toetsvragen flauw of vervelend);
8. onzekerheid en daardoor bijvoorbeeld van antwoord veranderen zonder inhoudelijke reden;
9. negatieve faalangst (je denkt "ik kan dit niet ... ik haal dit nooit .. het zal vast weer fout gaan...');
10. een combinatie van oorzaken.

Hoe kun je deze oorzaken ombuigen naar een voorsprong op een toets? Door een grondige en koelbloedige foutanalyse te maken en door niet in de valkuilen van een herkansing te trappen. In deze infosheet gaan we in op de valkuilen.

Een hertentamen blijkt moeilijker te halen dan de eerste keer dat je een tentamen maakt. Niet omdat je spontaan dommer bent geworden. Dat niet. Wat wel? De valkuilen waar je in stapt. Dit zijn de belangrijkste:

Valkuil 1: Negative gevoelens

Valkuil 2: Hetzelfde blijven doen als wat je voorheen deed.

Valkuil 3: De studiestof herkennen in plaats van echt beheersen.

! Opdracht: Lees onderstaande tekst door. Ga daarna voor jezelf na welke valkuil(en) voor jou gelden. Bedenk voor elke valkuil een mogelijk oplossing of /p die je de komende periode gaat uitproberen.

Valkuil 1: Negatieve gevoelens

Als je een onvoldoende haalt, krijg je stress. Door stress ga je slechter leren. Dus verhoog je de kans op weer een onvoldoende. Dit heet 'magisch falen'.

Frustratie verhoogt de kans op wéér een onvoldoende. Een gevoel van (toegenomen) onzekerheid ook. Door frustratie, onzekerheid of andere vormen van stress komen bepaalde neurotransmitters vrij in je brein, chemische stofjes. De stofjes die in geval van stress vrij komen hinderen het proces van succesvol leren, onthouden en reproduceren. Een tweede effect is deze: negatieve gevoelens leggen beslag op een deel van je werkgeheugen. Dat doet het brein automatisch. Hij is geprogrammeerd om gevoelens als frustratie en stress proberen te elimineren. Om dat te kunnen doen heeft hij werkruimte nodig. Die kaapt hij van (een deel van) je werkgeheugen. Die delen kun je op dat moment dus niet meer gebruiken om goed te studeren.

Tips voor een hertentamen

- Houd jezelf maximaal voor de gek en leer het hertentamen alsof het de eerste keer is.
- Als je niet binnen hetzelfde studiejaar het hertentamen overdoet, check dan goed of jouw studie materialen en de leerdoelen nog steeds hetzelfde zijn.
- Ruil je aantekeningen met een ander. Dit geeft weer nieuwe stof tot nadenken.
- Maak je eigen samenvattingen, dat onthoudt het brein het beste. Als je daar geen tijd voor hebt, bekijk dan de filmpjes over leren plannen in vier stappen en prioriteiten stellen

De valkuilen van een hertentamen

Valkuil 2: *Hetzelfde blijven doen als wat je voorheen deed*

Stel dat je bij de dokter komt met de volgende mededeling: 'Dokter, uw pillen zijn niet aangeslagen.' Je hoopt dan dat de dokter niet zegt: 'Gewoon door blijven slikken, gewoon volhouden', maar dat hij je vragen gaat stellen en je goed gaat onderzoeken.

Dit klinkt logisch. En dat is het ook. Het zou net zo logisch moeten zijn met een hertentamen. Er is iets niet gelukt de eerste keer, de behandeling is niet aangeslagen. En dus moet je goed gaan onderzoeken hoe dat kwam. Als je een tentamen niet haalt, heeft het geen zin om je bij een hertentamen op dezelfde manier voor te bereiden als bij de eerste gelegenheid ('Gewoon blijven slikken, gewoon volhouden'). Er moet iets verbeterd worden. En om iets te kunnen verbeteren moet je eerst weten waar het misgaat.

- Ga je de fout in bij detailvragen of bij overzichtsvragen?
- Maak je fouten aan het begin of juist aan het einde van het tentamen (dit kan iets zeggen over je testconditie)?
- Bij welk vakgebied?
- Als je een eerste antwoord alsnog wijzigt, in hoeveel procent van de gevallen gaat dat dan goed?

Het helpt als je afstand neemt van jezelf en naar het gemaakte tentamen kijkt alsof die van een ander is. Geef jezelf de opdracht om 'die andere persoon' in grote lijnen te vertellen wat er volgens jou is fout gelopen. Ga je vooral de mist in bij detailvragen, zodat je dus gewoon een aantal uren langer moet studeren? Of bij vragen die vooral om inzicht gaan? Gaat het meer om onnauwkeurigheden en leesfouten? Of had je vooral tijd tekort? Zo ja, hoe is dat te duiden: een tekort aan parate kennis, te weinig 'op snelheid' geoefend met sommen en berekeningen, of nog weer iets anders?

De onderdelen die je goed blijkt te doen, daar hoef je minder tijd aan te besteden bij het hertentamen. Wel is het slim om te blijven checken of je die onderdelen echt nog steeds beheerst. Dat is via een zeer eenvoudige feedback-lus te controleren: als je ze nog steeds hardop kunt navertellen, zitten ze erin. De onderdelen waarvan je nu ontdekt dat je ze onvoldoende beheerste, daar moet je meer aandacht aan gaan besteden.

Valkuil 3: *Herkenning is niet hetzelfde als echt weten*

Het is een valkuil van jewelste: denken dat je de stof beheerst omdat je haar vaak bestudeerd hebt. Als de hersenen konden spreken, zou je ze horen zeggen: 'Ja, dat herken ik, ja, dat herken ik ook.' Maar herkennen is niet hetzelfde als echt weten!

Het is vrij eenvoudig te checken of je in deze valkuil van herkenning stapt. Als de gedachte 'Ja, dat (her)ken ik' opkomt, sluit dan het boek, schrift of de pagina. Leg hardop uit wat je net gelezen hebt. Als dat lukt, zit het er inderdaad nog goed in. Dan beheers je de stof. Als het niet lukt, moet je er nog een keer mee aan de slag.

De valkuilen van een hertentamen

De studiestof op een andere manier benaderen

Er zijn verschillende manieren om de valkuilen van een hertentamen te omzeilen. Een aantal heb je in de tekst hierboven al gelezen. Hier zijn nog wat ideeën:

- a. Pak andere boeken en materialen erbij. Zoek video's bij het onderwerp.
- b. Laat je door een collega-student aan een vragenvuur onderwerpen
- c. Leg de studiestof uit aan een je vader of je nichtje. Als je de stof onvoldoende beheerst, kom je daar op deze manier heel snel achter. Want als de stof er niet goed in zit, kun je het ook niet aan een ander uitleggen. Het werkt dus verhelderend: ben je inderdaad voldoende voorbereid?
- d. De tombola: verzamel minimaal twee oude tentamens. Knip de verschillende vragen uit en vouw ze dicht, alsof het sinterklaaslootjes zijn. Neem een slabak of oude vissenkomp en doe hier de dichtgevouwen vragen in. Hou de antwoorden op een apart vel buiten zicht.
  - Grabbel een vraag.
  - Lees de vraag aandachtig en neem de tijd om hardop te bedenken wat het antwoord moet zijn.
  - Kijk vervolgens bij de antwoorden of het inderdaad het juiste antwoord is.
  - Heb je het juiste antwoord gegeven? Neem een volgende vraag.
  - Heb je niet het juiste antwoord gegeven? Ga (hardop) na waarom je dacht het goede antwoord te hebben. Kijk vervolgens naar het echte juiste antwoord en vergelijk dit met jouw antwoord. Probeer te achterhalen waar je de fout hebt gemaakt. Met andere woorden: heb je een verkeerde redenering gevolgd, of heb je zaken aan elkaar gekoppeld die niet bij elkaar hoorden? Zo vergaar je inzicht in de stof en je eigen-wijze manier van denken.
  - Je sluit af door de betreffende studiestof nog eens te lezen.

Het voordeel van deze manier van werken is dat je aan de hand van de (foute) antwoorden sturing geeft aan welke stof je nog een keer moet bestuderen. Maar niet alleen dat. Je werkt op inzicht. Weten waarom je een vraag niet goed beantwoordt, zal helpen om te begrijpen wat het antwoord of de redenering wél moet zijn.

Deze manier van studeren heeft ook het voordeel dat je aan het einde van de dag 'nog een paar vragen' kunt doen op een leuke manier.